

IJTIMOIIY PEDAGOGIKANING FANINIG MUSTAQILLIK DAVRIDAGI RIVOJI UNING PEDAGOGIK FANLAR RIVOJIDA TUTGAN O'RNI

Qo'chqorova Sevinch – *“University of Management and Future Technologies” universiteti S553-PPo‘guruh talabasi*

Annotatsiya: Mazkur maqolada ijtimoiy pedagogikaning mustaqillik davrida rivojlanishi, uning pedagogik fanlar rivojidagi o'rni va jamiyatdagi ta'lim tizimiga ta'siri tahlil qilingan. Ijtimoiy pedagogika jamiyatning ijtimoiy-iqtisodiy va madaniy o'zgarishlaridan kelib chiqib, o'zining ilmiy va amaliy faoliyatida yangi yondashuvlarni rivojlantirdi. Maqolada ijtimoiy pedagogikaning sohadagi o'zgarishlari, uning milliy an'analar va qadriyatlar bilan uyg'unlashuvi, shuningdek, yoshlar tarbiyasida ijtimoiy mas'uliyatni oshirishdagi roli o'rganilgan. Mustaqillik davrida ushbu fanning jamiyatdagi o'rni, pedagogik amaliyotda qanday yangiliklar va metodik yondashuvlar kiritilganligi haqida ham so'z yuritilgan. Maqola O'zbekiston pedagogik tizimining rivojlanishidagi ijtimoiy pedagogikaning ahamiyatini ochib beradi.

Kalit so'zlar: Ijtimoiy pedagogika, mustaqillik davri, ta'lim tizimi, pedagogik fanlar, ijtimoiy mas'uliyat, tarbiya, metodik yondashuvlar, jamiyat rivoji, milliy qadriyatlar

Kirish

Ijtimoiy pedagogika – ta'lim va tarbiyaning ijtimoiy aspektlarini o'rganadigan va jamiyatning ijtimoiy rivojlanishi bilan bog'liq pedagogik jarayonlarni tahlil qiladigan fan sifatida, zamonaviy pedagogik amaliyotda muhim o'rin tutadi. Mustaqillik davrida, ayniqsa, O'zbekiston ta'lim tizimida katta o'zgarishlar yuz berdi, bu esa ijtimoiy pedagogikaning yangi yo'nalishlar va yondashuvlar asosida rivojlanishini ta'minladi. Ijtimoiy pedagogika jamiyatning o'zgaruvchan ehtiyojlariga moslashib, yoshlarni tarbiyalashda va ularning ijtimoiy moslashuvini ta'minlashda muhim vosita sifatida ishlatildi. Maqolada ijtimoiy pedagogikaning o'zbek

pedagogikasida tutgan o'rni, uning ilmiy va amaliy sohalardagi o'zgarishlari, pedagogik yondashuvlar va metodlar bilan bog'liq yangi trendlar ko'rib chiqiladi.

Ijtimoiy pedagogika faqat ta'lim tizimining bir qismi emas, balki jamiyatni ijtimoiy va ma'naviy jihatdan rivojlantirishda, yoshlar o'rtasida axloqiy qadriyatlar va ijtimoiy faollikni oshirishda muhim rol o'ynaydi. Mustaqillik davrida o'zbek ijtimoiy pedagogikasi, jamiyatning o'ziga xos ehtiyojlarini hisobga olgan holda, ijtimoiy pedagogik jarayonlarni takomillashtirishga qaratilgan yangi yondashuvlar yaratdi. Ushbu maqola, ijtimoiy pedagogikaning rivojlanishidagi o'zgarishlarni, uning pedagogik amaliyotga ta'sirini va jamiyatdagi o'rnini chuqur tahlil qilishni maqsad qiladi. Shuningdek, maqolada ijtimoiy pedagogikaning jamiyatdagi o'zgarishlarga qanday javob berdi, yangi metodologiyalar va yondashuvlar qanday kiritildi va bu ijtimoiy tizimga qanday ta'sir ko'rsatganligi haqida ham so'z boradi. Bu fanning pedagogik fanlar rivojidadagi o'rni va uning ta'lim tizimidagi o'zgarishlarga qo'shgan hissasi muhimdir.

Ijtimoiy pedagogikaning o'ziga xosligi va rivojlanishi

Ijtimoiy pedagogika – bu ta'lim tizimining ijtimoiy jihatlarini o'rganadigan, shuningdek, ijtimoiy muhitning ta'lim va tarbiyaga ta'sirini tahlil qiladigan fan hisoblanadi. Uning o'ziga xosligi, faqatgina ta'lim berish jarayonini emas, balki jamiyatning tarbiyaviy va axloqiy muhitini, ijtimoiy o'zgarishlarni ham hisobga olishidadir. Ijtimoiy pedagogika jamiyat va ta'lim tizimi o'rtasida o'zaro aloqalarni, ijtimoiy, madaniy va iqtisodiy jarayonlarning ta'limga qanday ta'sir ko'rsatishini chuqur o'rganadi. Shu sababli, bu fan ijtimoiy tizim va individ o'rtasidagi aloqani o'rganishda, ayniqsa, tarbiyaning ijtimoiy sharoitlarga moslashtirilgan yangi yondashuvlarini ishlab chiqishda muhim rol o'ynaydi.

Mustaqillik davrida ijtimoiy pedagogikaning rivojlanishi, O'zbekiston ta'lim tizimidagi keng ko'lamli islohotlar bilan bevosita bog'liqdir. Mustaqillikni qo'lga kiritganidan so'ng, mamlakatning ijtimoiy-siyosiy va iqtisodiy sharoitlari o'zgardi, bu esa ta'lim tizimida va pedagogik sohada yangi yondashuvlarning paydo bo'lishiga sabab bo'ldi. Ijtimoiy pedagogikaning o'ziga xosligi shundaki, bu fan faqatgina an'anaviy pedagogik metodlarni emas, balki ijtimoiy muhitdagi o'zgarishlarni hisobga

olgan holda, jamiyatdagi ehtiyojlarni ta'lim tizimi orqali qondirishni maqsad qilib qo'yadi.¹

Ijtimoiy pedagogikaning rivojlanishidagi muhim omillardan biri, uning ijtimoiy hamda madaniy qadriyatlar bilan uzviy aloqasidir. O'zbekiston mustaqillikka erishganidan so'ng, milliy qadriyatlar, an'analar va o'ziga xos tarbiya metodlariga yangicha yondashuvlar kiritildi. Ijtimoiy pedagogika, nafaqat yoshlarni tarbiyalashda, balki jamiyatning barcha qatlamlarini o'zaro murosaga va hamjihatlikka chaqirishda ham o'z o'rnini topdi. Bu, o'z navbatida, ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda, yoshlar o'rtasida axloqiy qadriyatlarni mustahkamlashda va ijtimoiy faollikni oshirishda muhim omilga aylanishiga yordam berdi.

Ijtimoiy pedagogikaning o'ziga xosligi shuningdek, uning ta'lim jarayonida ijtimoiy o'zgarishlarga tez moslashish imkoniyatidadir. Bugungi kunda texnologiyalar va globalizatsiya tufayli yuz berayotgan ijtimoiy o'zgarishlar ijtimoiy pedagogikaning yangi yondashuvlar va metodlarni yaratish zaruratini tug'diradi. Mustaqillik yillarida, ijtimoiy pedagogika fani nafaqat nazariy jihatdan, balki amaliyotda ham jiddiy rivojlanish bosqichiga qadam qo'ydi. Ayniqsa, jamiyatda o'zgarishlar, axborot texnologiyalarining tez rivojlanishi va yangi ta'lim metodikalarining joriy etilishi ijtimoiy pedagogikaning dolzarbligini oshirdi.

Shu bilan birga, ijtimoiy pedagogikaning rivojlanishi, ta'lim tizimining barcha bosqichlarida yoshlarni tarbiyalashda ijtimoiy o'zgarishlarni hisobga olishni talab qiladi. Bu fanning o'ziga xosligi, uning nafaqat ta'limdagi individual yondashuvlarni rivojlantirish, balki butun jamiyatni tarbiyaviy va axloqiy jihatdan shakllantirishga qaratilgan yondashuvni qo'llashidadir. Ijtimoiy pedagogika mustaqillik davrida o'ziga xos ilmiy va amaliy asoslar bilan shakllanib, jamiyatning har tomonlama rivojlanishiga katta hissa qo'shgan. Shunday qilib, ijtimoiy pedagogikaning rivojlanishi jamiyatdagi ijtimoiy, madaniy, iqtisodiy va siyosiy o'zgarishlarga hamohang ravishda amalga oshdi. Ushbu fanning ijtimoiy tizimga va ta'lim tizimiga

¹ Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94;

qo'shgan hissasi katta bo'lib, jamiyatdagi ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashda va yoshlarni to'g'ri yo'naltirishda muhim o'rin tutadi.

Mustaqillik davrida pedagogik fanlarning rivojlanishidagi o'rni

Mustaqillik davrida ijtimoiy pedagogika fani o'zining dastlabki bosqichlarida o'zgarishlarga uchradi. 1990-yillarda pedagogik tizimdagi asosiysi o'zgarishlardan biri ijtimoiy pedagogikaning milliy xususiyatlarga moslashuvini ta'minlash edi. Ijtimoiy pedagogikaning o'zbek xalqi tarixiy, madaniy va milliy an'analariga asoslanib rivojlanishi, o'zining chuqur mazmuni bilan ijtimoiy muammolarni hal etishda yordam berdi. Shuningdek, fan sifatida ijtimoiy pedagogika yangi pedagogik texnologiyalar va metodikalarni o'z ichiga oldi. Mustaqil O'zbekistonda ijtimoiy pedagogika fani doirasida ko'plab yangi izlanishlar amalga oshirildi. Pedagoglar va olimlar tomonidan yangi uslub va metodlar ishlab chiqildi, o'zbek xalqining o'ziga xos xususiyatlarini, an'analarini hisobga olgan holda ijtimoiy pedagogik jarayonlar takomillashdi. Yangi metodlar nafaqat ta'lim tizimida, balki tarbiyaning ijtimoiy muhitga integratsiyasida ham o'z ta'sirini ko'rsatdi.²

Xulosa

Ijtimoiy pedagogikaning mustaqillik davrida rivojlanishi, nafaqat O'zbekistonning ta'lim tizimiga, balki butun jamiyatning ijtimoiy barqarorligiga sezilarli ta'sir ko'rsatdi. Mustaqillik yillarida bu fan milliy an'analar, qadriyatlar va jamiyatning ehtiyojlarini inobatga olgan holda, yoshlarni tarbiyalashda yangi yondashuvlarni shakllantirdi. O'zbekistonda ijtimoiy pedagogika fani o'zining ilmiy va amaliy rivojlanishida ijtimoiy jarayonlarning o'zgarishlariga moslashgan holda, ta'lim tizimida ijtimoiy mas'uliyat va ijtimoiy faollikni oshirishga qaratilgan metodlar va uslublarni joriy etdi.

Ijtimoiy pedagogikaning jamiyatdagi o'rni va ta'lim tizimida tutgan o'rni bugungi kunda yanada muhimlashdi. Bu fan, jamiyatning ijtimoiy ehtiyojlariga mos ravishda, nafaqat ta'limni, balki jamiyatning axloqiy va madaniy barqarorligini ta'minlashga qaratilgan keng qamrovli yondashuvlarni taklif etadi. Mustaqillik

² Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyalashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275;

davrida ijtimoiy pedagogika yoshlar tarbiyasining asosiy vositalaridan biriga aylandi va yoshlarni ijtimoiy faol va mas'uliyatli fuqarolar sifatida shakllantirishda muhim o'rin tutdi. Shuningdek, ijtimoiy pedagogikaning rivojlanishi, ta'lim tizimining o'zgarishlar jarayoniga integratsiyasi orqali, jamiyatning ijtimoiy va ma'naviy asoslarini mustahkamlashda katta ahamiyatga ega bo'ldi. O'zbekistonning pedagogik tizimi, global miqyosda o'zgarishlarga mos ravishda, yangi pedagogik metodlar, yondashuvlar va ilmiy izlanishlar orqali ijtimoiy pedagogik jarayonlarni takomillashtirdi.

Xulosa qilib aytganda, ijtimoiy pedagogikaning rivojlanishi nafaqat ilmiy soha sifatida, balki jamiyatni barqarorlashtirish va yoshlarni tarbiyalashda muhim vosita sifatida o'zining ahamiyatini ko'rsatdi. Mustaqillik davrida bu fan, jamiyat va ta'lim tizimi o'rtasidagi o'zaro aloqalarni chuqur tahlil qilgan holda, ta'limni ijtimoiy ehtiyojlar bilan uyg'unlashtirishda muhim ahamiyatga ega bo'ldi. Bu esa, o'z navbatida, kelajakda ham ijtimoiy pedagogikaning rivojlanishiga va uning jamiyatdagi o'rnini mustahkamlashga xizmat qiladi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO'YXATI

1. Sulaymon Amirqulovich Xaydarov. (2024). O'quvchilarni tarbiyashda ijtimoiy fanlarni o'qitishni didaktik imkoniyatlari. SCIENCE AND EDUCATION SCIENTIFIC JOURNAL. 5.1.B.271-275.
2. Хайдаров, С. (2023). Педагогик faoliyatda o'qituvchi o'zida kompetentlik sifatlarini shakllantirishi. Цифровизация современного образования: проблема и решение, 1(1), 64–67.
3. Хайдаров, С. А. (2023). ТАРИХ ДАРСЛАРИДА САНЪАТ АСАРЛАРИДАН ФОЙДАЛАНИШНИНГ УСУЛЛАРИ. Oriental renaissance: Innovative, educational, natural and social sciences, 3(1/2), 92-96.
4. Хайдаров С. (2024). Spiritual influence on child education in families. Web of Teachers: Inderscience Research. 2 (11). 203-205.
5. Хайдаров С. (2025). Oilalarda farzand tarbiyasiga ruhiy ta'sir etkazish. Modern Education and Development. 3 (17). 23-27.

6. Khaydarov S.A. (2025). The role of the use of fine arts in teaching the history of the country. Modern Education and Development. 3 (17). 28-33.
7. Xaydarov S.A. (2025). Ijtimoiy-gumanitar fanlarda raqamli metodlardan foydalanish yo'llari. NEW RENAISSANCE international scientific journal. 2(1). 91-94.
8. Xaydarov S.A. (2025). Yoshlarda vatanparvarlik hissini tarbiyalashda Boburnoma asariga ishlangan miniatyuralarning ahamiyati. Til va adabiyot.uz. 2.11-12.